

«КЕЛІСЕМІН»

Әйтеке би ауданының білім бөлімі ММ
басшысының м.а. А. Саметеев

« 2023 ж. »

«БЕКІТІМІН»

Қыналы негізгі орта білім беретін мектебі
КММ директоры Ж.К. Калиева

« 31 » тамыз 2023 ж

Ақтөбе облысының білім басқармасы

«Әйтеке би ауданының білім бөлімі» ММ

«Қыналы негізгі білім беретін мектебі»

коммуналдық мемлекеттік мекемесі

2023 – 2024 оқу жылындағы оқу жұмыс жоспары

Бағыты: жаратылыстану-математикалық

2023-2024 оқу жылына арналған ЖҰМЫСТЫҚ ОҚУ ЖОСПАРЫ

ТҮСІНІК ХАТ

2023-2024 оқу жылында ерекшеліктердің бірі оқу жылының ұзақтығы 1-сыныптарда 33 оқу аптасын, 2-11 (12) сыныптарда – 34 оқу аптасын құрайды
Бастауыш білім берудің үлгілік оқу жоспарының оқыту қазақ тілінде жүргізілетін 1-2 сыныптарына мынадай өзгерістер енгізілді:
«Әліппе» және «Ана тілі» пәндері оқытылады;
2- сыныбында «Орыс тілі» пәнін оқыту басталады
1-2 -сыныптарда «Көркем еңбек» пәні екі пәнге бөлінді: «Еңбекке баулу» және «Бейнелеу өнері»;
3-4- сыныптарда «Көркем еңбек» кіріктірілген пәні оқытылады.

Бастауыш білім беру деңгейінің оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарында вариативтік компоненттің апталық оқу жүктемесінің жалпы көлемі:

- 1-сыныпта – 1 сағатты;
- 2-сыныпта – 2 сағатты;
- 3-сыныпта – 1 сағатты;
- 4-сыныпта – 1 сағатты құрайды.

1-4 сыныптарда оқу жоспарының вариативті компонентінің сағаттарын математикалық сауаттылықты, математикалық сөйлеуді дамытуға бағытталған «Математика» пәнін оқуға, сондай-ақ шахмат ойнау сабақтарына бөлу ұсынылады.

Шахмат ойнау логикалық ойлауды дамытады және маңызды жалпы білім беру дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

5-9 сыныптарда вариативтік компонент сағаттары «Жаһандық құзыреттер» курсына бөлінеді..

«Қыналы негізгі орта білім беретін мектебі» КММ 2023-2024 оқу жылының оқу жұмыс жоспары 2023 жылғы 31 тамыздағы №1 педагогикалық кеңестің шешімі негізінде бекітілді. Оқу процесі санитарлық талаптарды қатаң сақтай отырып, дәстүрлі форматта оқытылады. Сабақ кестесін құруда мектеп әкімшілігіне әрбір сыныптағы пәндер бойынша оқу сағаттарының нормаларын, мектептің материалдық-техникалық базасы мен кадр ресурстарын ескере отырып, автоматтандырылған бағдарламаларды пайдалану ұсынылады. Білім алушылардың бір күндік және апта ішіндегі ой еңбегінің жұмысқа қабілеттілігі динамикасын ескеру және «Білім беру объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» Санитариялық қағидаларының 4-қосымшасына сәйкес пәндерді қиындығына қарай саралау кестесін пайдалану қажет (ҚР ДСМ 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-76 бұйрығы).

Қыналы негізгі орта білім беретін мектебінің мектепалды даярлық сыныбында – 3 оқушы бар.
Қыналы негізгі орта білім беретін мектебінде барлығы – 53 оқушы бар.

Класс комплектілер саны - 8

Бастауыш білім беру деңгейінде класс комплекті саны - 4

Негізгі орта білім беру деңгейінде класс комплекті саны - 4

Біріктірілген сыныптар: 6-8

Оқыту тілі- қазақ . 2 ауысымда. 5 күндік оқу жүйесімен оқытылады. Сабақтың ұзақтығы-45 минут.

**«Қыналы НОББМ» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
2023 – 2024 оқу жылына арналған жұмыстық оқу жоспары:**

1) 1-4- сыныптарда білім беру процесі:

- ✓ ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен, 23.09.2022ж № 406 бұйрығымен енгізілген өзгерістермен бекітілген білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының 2-қосымшасы «Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты
- ✓ ҚР Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы « 18 »тамыздағы № 264 бұйрығы (өзгерістер мен толықтырулар енгізілген) «ҚР бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына 1-қосымша «Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған бастауыш білім берудің үлгілік оқу жоспары»;

2) 5-9-сыныптарда білім беру процесі:

- ✓ ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен ,23.09.2022ж № 406 бұйрығымен енгізілген өзгерістермен бекітілген білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының 3-қосымшасы «Негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты»
- ✓ ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы «12 »тамыздағы № 365 бұйрығы (өзгерістер мен толықтырулар енгізілген) «ҚР бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына 6-қосымша «Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған негізгі орта білім берудің үлгілік оқу жоспары»;

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2023 жылғы «18» тамыздағы
№264 бұйрығына 1-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2012 жылғы 8 қарашадағы
№ 500 бұйрығына 1-қосымша

Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін бастауыш кластарға арналған оқу жұмыс жоспары

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны					Жалпы жүктеме, сағат
		1	2	3	4	Апталық	жылдық
Инварианттық компонент							
	Тіл және әдебиет	6	9	11	11	37	1252
1	Әліппе, Ана тілі	6	-	-	-	6	198
2	Қазақ тілі				4	12	408
3	Әдебиеттік оқу		3	3	3	9	306
4	Орыс тілі		2	2	2	6	204
5	Шетел тілі			2	2	4	136
	Математика және информатика	4,5	5	6	6	21,5	726,5
6	Математика	4	4	5	5	18	608
7	Цифрлық сауаттылық	0,5	1	1	1	3,5	118,5
	Жаратылыстану	1	1	2	2	6	203
8	Жаратылыстану	1		1	2	6	203
	Адам және қоғам	1	1	1	1	4	135
9	Дүниетану	1			1	4	135
	Технология және өнер	3	3	2	2	10	337
10	Музыка	1			1	4	135
11	Көркем еңбек			1	1	2	68
12	Еңбекке баулу	1	1			2	67
13	Бейнелеу өнері	1	1			2	67
	Дене шынықтыру	3	3	3	3	12	405
14	Дене шынықтыру	3			3	12	405
Инварианттық оқу жүктемесі		18,5	22	25	25	90,5	3058,5
Вариативтік компонент							
Белсенді қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтар		1	2	1	1	5	169
1	«Көңілді математика»		1			1	34
2	«Шахмат»	1	1	1	1	4	135
Вариативтік оқу жүктемесі		1	2	1	1	5	169
Ең жоғарғы оқу жүктемесі		19,5	24	26	26	95,5	3227,5

Бастауыш білім беру бағдарламасы негізінде 1-4 сыныптар үшін таңдау бойынша сабақтар және белсенді -қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақтарға төмендегідей сағаттар бөлінді.

Класс	Курс атауы	Сағат саны		Вариативтік компонент	Мақсаты
		Апталық	Жыл бойы		
1-класс	«Шахмат»	1	33	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақ	Шахмат ойының ережесін, техникасын және тактикасын үйрену. Оқушылардың ойлау қабілетін дамыту. Жас ұрпақты ынтымақтастыққа, бірлік пен татулыққа тәрбиелеу. Оқушылардың спорттық қабілетін арттыру, салауатты өмір салтын насихаттау.
2-класс	«Көңілді математика»	1	34	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақ	Оқушылардың математикалық білімдерін кеңейту, танымдық іс әрекетке, өздігінен ізденуге бейімдеу, пәнге қызығушылығын арттыру, қисынды ойлауын дамытып, тұлға ретінде қалыптастыру, игерілген білімдерін өмірде қолдана білуге дайындау, математикалық ұғымдар мен іс әрекет тәсілдерін оқып, үйрету және білім, білік дағдыларын қалыптастыру.
2-класс	«Шахмат»	1	34	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақ	Шахмат ойының ережесін, техникасын және тактикасын үйрену. Оқушылардың ойлау қабілетін дамыту. Жас ұрпақты ынтымақтастыққа, бірлік пен татулыққа тәрбиелеу. Оқушылардың спорттық қабілетін арттыру, салауатты өмір салтын насихаттау.
3-класс	«Шахмат»	1	34	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақ	Жеке тұлғаны жетілдіру қиын мәселе болғандықтан, шахматты үйретудің құрылымы мен мазмұны мақсатқа бағытталған мінез қалыптастыруға тәрбиелеу, шахмат сабағы арқылы шығармашыл, дарынды жеке тұлға жетілдіруге жағдай жасау.
4-класс	«Шахмат»	1	34	Белсенді-қозғалмалы сипаттағы жеке және топтық сабақ	Шахмат ойнау логикалық ойлауды дамытады және маңызды жалпы білім беру дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді. Жалпы шахмат мәдениеті негіздерін, шахмат ойнау тайталасында базалық техникалық дағдыларды пайдалана білетін жас шахматшыларды даярлау.

**Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін сыныптарға арналған негізгі орта білім берудің
үлгілік оқу жоспары**

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны						Жалпы жүктеме, сағат	
		5	7	6	6+8	8	9	апталық	жылдық
Инварианттық компонент									
	Тіл және әдебиет	11	11	5	6	5	11	49	1666
1	Қазақ тілі	3	3	3		2	2	13	442
2	Қазақ әдебиеті	2	2	2		3	3	12	408
3	Орыс тілі мен әдебиеті	3	3		3		3	12	408
4	Шетел тілі	3	3		3		3	12	408
	Математика және информатика	5	5	6	0	6	6	28	952
5	Математика	5		5				10	340
6	Алгебра		3			3	3	9	306
7	Геометрия		2			2	2	6	204
8	Информатика			1		1	1	3	102
	Жаратылыстану	2	7	2		8	8	27	918
9	Жаратылыстану	2		2				4	136
10	Физика		2			2	2	6	204
11	Химия		1			2	2	5	170
12	Биология		2			2	2	6	204
13	География		2			2	2	6	204
	Адам және қоғам	3	3	3		3	4	16	544
14	Қазақстан тарихы	2	2	2		2	2	10	340
15	Дүниежүзі тарихы	1	1	1		1	1	5	170
16	Құқық негіздері						1	1	34
	Технология және өнер	2	0	2		0	1	5	170
17	Музыка	1		1				2	68
18	Көркем еңбек	1		1	1		1	4	136
	Дене шынықтыру	3	3	0		0	3	9	306
19	Дене шынықтыру	3	3		3		3	12	408
	Инварианттық оқу жүктемесі	17	20	28		32	33	130	4420
Вариативтік компонент									
	Жаһандық құзыреттілік	0,5	0,5		0,5		1	2,5	85
	Элективті курстар							0	0
	Вариативтік оқу жүктемесі	0,5	0,5	0	0,5	0	1	2,5	85
	Ең жоғарғы оқу жүктемесі	17,5	20,5	28	0,5	32	34	132,5	4505

Негізгі орта білім беру бағдарламасы негізінде 5-9 сыныптарға жаһандық құзыреттілік курсына төменгідей сағаттар бөлінді.

Класс	Курс атауы	Сағат саны		Вариативтік компонент	Максаты
		Апталық	Жыл бойы		
5-класс	«Жаһандық құзыреттілік»	0,5	17	Жаһандық құзыреттілік	«Жаһандық құзыреттілік» курсы білім алушылардың әлемдегі өз орнын анықтау үшін қажетті құндылық бағдарларын, коммуникативтік дағдыларын, әдептік нормалары мен мінез- құлық ұстанымдарын қалыптастыруға ықпал етеді. Жаһандық азаматтық құзыреттерге ие, бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру. Білім алушыларды қазіргі заманның жаһандық сын тегеуріндеріме таныстыру, тұлғаның тұрақты даму мәдениетін қалыптастыру; білім алушыларда жергілікті, өңірлік, ұлттық, жаһандық оқиғалар, олардың себептері мен салдары туралы талдамалық бағалау түсінігін дамыту, мазмұнды және шығармашылық оқыту дағдыларын қалыптастыру.
7-сынып	«Жаһандық құзыреттілік»	0,5	17	Жаһандық құзыреттілік	Білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аясында үйрету; діни сенім бостандығы, әлемдік және дәстүрлі діндердің, жаңа діни қозғалыстардың тарихы мен қазіргі жай күйі, теріс пиғылды діни ағымдар мен тыйым салынған діни ұйымдар туралы жан- жақты білімін қалыптастыру, оқушыларды экстремизм, терроризм және діни радикализм идеологияларын қабылдамауға үйрету, рухани- адамгершілік құндылықтар негізінде толеранттылық қасиетке тәрбиелеу және олардың гуманистік дүниетанымын қалыптастыру.
6-8-класс	«Жаһандық құзыреттілік»	0,5	17	Жаһандық құзыреттілік	Білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аясында үйрету; діни сенім бостандығы, әлемдік және дәстүрлі діндердің, жаңа діни қозғалыстардың тарихы мен қазіргі жай күйі, теріс пиғылды діни ағымдар мен тыйым салынған діни ұйымдар туралы жан- жақты білімін қалыптастыру, оқушыларды экстремизм, терроризм және діни радикализм идеологияларын қабылдамауға үйрету, рухани- адамгершілік құндылықтар негізінде толеранттылық қасиетке тәрбиелеу және олардың гуманистік дүниетанымын қалыптастыру.
9-сынып	«Жаһандық құзыреттілік» (Зайырлылық және дінтану негіздері)	1	34	Жаһандық құзыреттілік	Білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аясында үйрету; діни сенім бостандығы, әлемдік және дәстүрлі діндердің, жаңа діни қозғалыстардың тарихы мен қазіргі жай күйі, теріс пиғылды діни ағымдар мен тыйым салынған діни ұйымдар туралы жан- жақты білімін қалыптастыру, оқушыларды экстремизм, терроризм және діни радикализм идеологияларын қабылдамауға үйрету, рухани- адамгершілік құндылықтар негізінде толеранттылық қасиетке тәрбиелеу және олардың гуманистік дүниетанымын қалыптастыру.

Бекітемін:
Мектеп директоры
Шұрланған
Барлық бет саны

М.Қашаева

№ 1 «31» тамыз 2023ж

Педкеңесте қаралды

Бекітемін
Қыналы Н.О.Б. мектебінде
директоры Ж.К. Қалиева

Келіссөзін
Астана білім бөлімінің
басшысы м.а Т.А. Саметеев

Тақырыбы: «Шахмат»

Белсенді қозғалмалы-сипаттағы жеке және топтық сабақ

1 класс

Орындады: Т.Е.Болатов

Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Г.Н.Бөлесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

1- класқа арналған «Шахмат» курсының бағдарламасы арқылы «Шахмат» курсы қосымша білім беру негізінде енгізілді. «Шахмат» ойыны балалардың ойлау қабілеттерін, есте сақтау қабілетін, интеллектуалдық әлеуетін, қызығушылығын арттырады, танымдық қасиеттерін жетілдіреді. Курс бағдарламасында теориялық біліммен қатар практикалық мәселелер де қарастырылған. Бағдарлама бір жылға 33 сағат, аптасына бір сағаттан есептеліп жасалған. Бағдарлама курсының нәтижесінде оқушы шахмат ойнаудың әдіс тәсілдерінің элементтерін меңгереді. Бұл бағдарламада 1- класқа «Шахмат» курсын оқытуға ұсынылады. Шахмат сабағы арқылы жеке тұлғаны жан-жақты етіп қалыптастыру өте күрделі жұмыс, ол жетекші педагогтан шахматқа оқытып қана қоймай жеке тұлғаны тәрбиелеуді және ойлау, іздену қабілетін дамыту арқылы салауатты өмір салтын қалыптастыру ой еңбегін тәрбиелеу. Осы бағдарлама балаларды оқытуды топтарға бөліп оларға теориялық білім беріп қана қоймай практикалық тұрғыда да материалды толық меңгеруге мүмкіндік береді. Бағдарлама интерацияланған сондықтан оқушылардың теориялық, практикалық білім білік дағдыларын, жетістіктерімен кемістіктерін танып білуіне мүмкіндік береді.

Мақсаты:

Оқушылардың бос уақыттарын босқа өткізбей оларды шығармашылық ізденімпаздыққа, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу. Ол үшін:

Оқыту арқылы-шахматтың шығу тарихымен таныстыру. Шахмат ойынынан теориялық білім беріп қана қоймай оның ойын ережелерін үйрету, сөйтіп оларды әртүрлі жарыстарға қатынастырып қызығушылығын арттыру.

Тәрбиелеу арқылы-шахмат ойынын оқып үйретіп қана қоймай, оны сүйе білуге және оның жеке бастың мінез-құлқының қалыптасуына ұстамды және ізденімпаз болуына, ойлау қабілетінің артуына әсер ететіндігіне көзін жеткізу.

Дамыту жеке тұлғаны ойлау қабілетін арттыру арқылы есте ұстау, барлық жағдайларға көңіл аудару білуге үйрену арқылы жекетұлғаны қалыптастыру; дүниеге ойлы қарап, әсемдік тұрмысты танып қана қоймай, өзінің ойлау қабілетін, танымдық ерекшеліктерін қалыптастыру;

Бағдарламаның міндеттері:- дүниежүзілік, халықаралық озық педагогикалық тәжірибелер жетістіктерін пайдалана отырып, шахмат ойынын жете меңгерген оны ардақтап, сүйе білетін және әлемдік дәрежеге көтеруге ұмтылатын жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу.

Күтілетін нәтижелер:

1. Шахмат тарихы туралы түсінігі болады;
2. Фигураларды таниды;
3. Ойын ережелерін біледі;
4. Барлық фигураларды ойынға қосуды біледі;
5. Ойынға қызығушылығы артад

Мазмұндық бөлім

Барлығы: 33 сағат, аптасына 1 сағаттан

№	Тақырып атауы	Сағат саны	Күні
1	Шахмат тақтасы, фигуралар	2	
2	Шах.Мат. Пат	5	
3	Жалғыз корольге мат қою	5	
4	Шахмат шартты белгілері	5	
5	Рокировка	5	
6	Бір жүріспен мат қою	5	
7	Пешканы айналдыру	3	
8	Қорытынды сабақ	3	
	Барлығы	33	

Шахмат үйірмесінің жоспары

	Өтілетін сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Өтілетін мерзімі
1	Қазақстанның көне шахмат тарихы	1 сағ	
2	Шахмат ойынының тарихы	1 сағ	
3	Шахмат тастары, жүру ережелері	1 сағ	
4	Шахмат жазуы	1 сағ	
5	Пат немесе тең ойын	1 сағ	
6	Фигуралар қозғалысы	1 сағ	
7	Ферзі королге қарсы	1 сағ	
8	Екі піл королге қарсы	1 сағ	
9	Генерал болуын армандайтын жауынгер	1 сағ	
10	Шахмат сағаты	1 сағ	
11	Тең ойынды ұсыну	1 сағ	
12	Мәңгілік шахфигураларды алмастыру	1 сағ	
13	Қос ат қорғаныс	1 сағ	
14	Ферзі гамбиті	1 сағ	
15	Ортодоксаль қорғанысы	1 сағ	
16	Славиян қорғанысы	1 сағ	
17	Ферзі гамбитіндегі қақпан	1 сағ	
18	Қақпанға түсіп қалмау	1 сағ	
19	Тактика әдісі	1 сағ	
20	Еліктіру әдісі	1 сағ	
21	Қос соққы әдісі	1 сағ	
22	Байлап матау әдісі	1 сағ	
23	Ашық шабуыл әдісі	1 сағ	
24	Шалғыту әдісі	1 сағ	
25	Кеңістікті босату әдісі	1 сағ	
26	Тосқауыл қою әдісі	1 сағ	
27	Қорғаушының көзін жою әдісі	1 сағ	
28	Өтпелі жүріс әдісі	1 сағ	
29	Жол бөгеу әдісі	1 сағ	
30	Стратегия	1 сағ	
31	Күшті және әлсіз нүктелер	1 сағ	
32	Варианттарды есептеу тәсілі	1 сағ	
33	Алдын ал немесе сақтық шаралары	1 сағ	

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Дамыта оқу әдістемесі

Дамыта оқыту балалардың психикалық дамуын ынталандырады, танымдық түрткі болады, қызығушылығына және оқу қажеттілігін ұғынуына мүмкіндік туғызады. Ойын барысында тек қана ойлау деңгейі ғана емес, сонымен қатар, зейіні, еркі, ынтасы дамиды. Шахмат ойлауды тәртіпке түсіруді ойлап тапқыштықты абыржымай, байсалдылық танытып, өзін-өзі ұстай білуді дамытады.

-Үнемі курс мүшелерінің арасында өзара кездесулер ұйымдастырып кемістігі мен жетістіктерін талдаумен қатар одан әрі мектеп аралық, аудандық, қалалық, облыстық жарыстарға қатынастырып шеберліктерін шыңдай түсу.

- Спорт шеберлерімен, разрядты ойыншылармен кездесулер, сол аралық шеберліктерін жетілдіре түсу.

- Оқушылар ойын ережелерін толық меңгеріп қана қоймай фигуралар мен пешкілерін тиімді орналастырып ойынның стратегиясы мен тактикасын жете түсіну нәтижесінде жоғарыда аталған жарыстарға қатынасып кез келген ойыншымен ойнай алады және қарсыласты сыйлай білуге үйреніп шығады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

Оқушыларға арналған:

1. Шаг за шагов. Журавлев.Н ФиС Алматы 1986
2. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
3. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы Алматы, 1999
4. Учит играть в шахматы. Б.Фишшер. Киев 1991
5. Шахмат ойнай білесіңбе. Т.Сұлтанбеков. Алматы баспасы.1959-516
6. Азбука шахматиста. Князева. В. Ангрен. 1990
7. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский
8. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков – Алматы «Қазақстан»1697-2206
9. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
10. Шахматы-как статья хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
11. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
12. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005

Мұғалімге арналған:

1. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков –Алматы «Қазақстан»1697-2206
2. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
3. Шахматы-как статья хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
4. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
5. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005
6. Волшебный мир комбинаций.Авторы:Кобленц.А ФиС 1980
7. 1000 самых знаменитых шахматных комбинаций.Авторы: Сухин.И. Астерль 2001
8. Шаг за шагов. Журавлев.Н ФиС 1986
9. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
10. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы
11. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский

№ 1 «31» тамыз 2023ж

Педкеңесте қаралды

Бекітемін

Қыналы Н.Ө.Б.В. мектебінің

директоры Ж.К.Калиева

Келісемін

Аудан білім бөлімінің

басшысы м.а.Т.А.Саметеев

Тақырыбы: «Шахмат»

Белсенді қозғалмалы-сипаттағы жеке және топтық сабақ

2 класс

Орындады: Т.Е.Болатов

Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Г.Н.Бөлесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

2- класқа арналған «Шахмат» курсының бағдарламасы арқылы «Шахмат» курсы қосымша білім беру негізінде енгізілді. «Шахмат» ойыны балалардың ойлау қабілеттерін, есте сақтау қабілетін, интеллектуалдық әлеуетін, қызығушылығын арттырады, танымдық қасиеттерін жетілдіреді. Курс бағдарламасында теориялық біліммен қатар практикалық мәселелер де қарастырылған. Бағдарлама бір жылға 34 сағат, аптасына бір сағаттан есептеліп жасалған. Бағдарлама курсының нәтижесінде оқушы шахмат ойнаудың әдіс тәсілдерінің элементтерін меңгереді. Бұл бағдарламада 2- класқа «Шахмат» курсы оқытуға ұсынылады. Шахмат сабағы арқылы жеке тұлғаны жан-жақты етіп қалыптастыру өте күрделі жұмыс, ол жетекші педагогтан шахматқа оқытып қана қоймай жеке тұлғаны тәрбиелеуді және ойлау, іздену қабілетін дамыту арқылы салауатты өмір салтын қалыптастыру ой еңбегін тәрбиелеу. Осы бағдарлама балаларды оқытуды топтарға бөліп оларға теориялық білім беріп қана қоймай практикалық тұрғыда да материалды толық меңгеруге мүмкіндік береді. Бағдарлама интерацияланған сондықтан оқушылардың теориялық, практикалық білім білік дағдыларын, жетістіктерімен кемістіктерін танып білуіне мүмкіндік береді.

Мақсаты:

Оқушылардың бос уақыттарын босқа өткізбей оларды шығармашылық ізденімпаздыққа, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу. Ол үшін:

Оқыту арқылы-шахматтың шығу тарихымен таныстыру. Шахмат ойынынан теориялық білім беріп қана қоймай оның ойын ережелерін үйрету, сөйтіп оларды әртүрлі жарыстарға қатынастырып қызығушылығын арттыру.

Тәрбиелеу арқылы-шахмат ойынын оқып үйретіп қана қоймай, оны сүйе білуге және оның жеке бастың мінез-құлқының қалыптасуына ұстамды және ізденімпаз болуына, ойлау қабілетінің артуына әсер ететіндігіне көзін жеткізу.

Дамыту жеке тұлғаны ойлау қабілетін арттыру арқылы есте ұстау, барлық жағдайларға көңіл аудару білуге үйрену арқылы жекетұлғаны қалыптастыру; дүниеге ойлы қарап, әсемдік тұрмысты танып қана қоймай, өзінің ойлау қабілетін, танымдық ерекшеліктерін қалыптастыру;

Бағдарламаның міндеттері:- дүниежүзілік, халықаралық озық педагогикалық тәжірибелер жетістіктерін пайдалана отырып, шахмат ойынын жете меңгерген оны ардақтап, сүйе білетін және әлемдік дәрежеге көтеруге ұмтылатын жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу.

Күтілетін нәтижелер:

1. Шахмат тарихы туралы түсінігі болады;
2. Фигураларды таниды;
3. Ойын ережелерін біледі;
4. Барлық фигураларды ойынға қосуды біледі;
5. Ойынға қызығушылығы артады;
- 6.

Мазмұндық бөлім

Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағаттан

№	Тақырып атауы	Сағат саны	Күні
1	Шахмат тақтасы, фигуралар	3	
2	Шах.Мат. Пат	5	
3	Жалғыз корольге мат қою	5	
4	Шахмат шартты белгілері	5	
5	Рокировка	5	
6	Бір жүріспен мат қою	5	
7	Пешканы айналдыру	3	
8	Қорытынды сабақ	3	
	Барлығы	34	

Шахмат үйірмесінің жоспары

	Өтілетін сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Өтілетін мерзімі
1	Қазақстанның көне шахмат тарихы	1 сағ	
2	Шахмат ойынының тарихы	1 сағ	
3	Шахмат тастары, жүру ережелері	1 сағ	
4	Шахмат жазуы	1 сағ	
5	Пат немесе тең ойын	1 сағ	
6	Фигуралар қозғалысы	1 сағ	
7	Ферзі королге қарсы	1 сағ	
8	Екі піл королге қарсы	1 сағ	
9	Генерал болуын армандайтын жауынгер	1 сағ	
10	Шахмат сағаты	1 сағ	
11	Тең ойынды ұсыну	1 сағ	
12	Мәңгілік шахфигураларды алмастыру	1 сағ	
13	Қос ат қорғаныс	1 сағ	
14	Ферзі гамбиті	1 сағ	
15	Ортодоксаль қорғанысы	1 сағ	
16	Славиян қорғанысы	1 сағ	
17	Ферзі гамбитіндегі қақпан	1 сағ	
18	Қақпанға түсіп қалмау	1 сағ	
19	Тактика әдісі	1 сағ	
20	Еліктіру әдісі	1 сағ	
21	Қос соққы әдісі	1 сағ	
22	Байлап матау әдісі	1 сағ	
23	Ашық шабуыл әдісі	1 сағ	
24	Шалғыту әдісі	1 сағ	
25	Кеңістікті босату әдісі	1 сағ	
26	Тосқауыл қою әдісі	1 сағ	
27	Қорғаушының көзін жою әдісі	1 сағ	
28	Өтпелі жүріс әдісі	1 сағ	
29	Жол бөгеу әдісі	1 сағ	
30	Стратегия	1 сағ	
31	Күшті және әлсіз нүктелер	1 сағ	
32	Варианттарды есептеу тәсілі	1 сағ	
33	Алдын ал немесе сақтық шаралары	1 сағ	
34	Ойын соңының ерекшеліктері	1 сағ	

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Дамыта оқу әдістемесі

Дамыта оқыту балалардың психикалық дамуын ынталандырады, танымдық түрткі болады, қызығушылығына және оқу қажеттілігін ұғынуына мүмкіндік туғызады. Ойын барысында тек қана ойлау деңгейі ғана емес, сонымен қатар, зейіні, еркі, ынтасы дамиды. Шахмат ойлауды тәртіпке түсіруді ойлап тапқыштықты абыржымай, байсалдылық танытып, өзін-өзі ұстай білуді дамытады.

-Үнемі курс мүшелерінің арасында өзара кездесулер ұйымдастырып кемістігі мен жетістіктерін талдаумен қатар одан әрі мектеп аралық, аудандық, қалалық, облыстық жарыстарға қатынастырып шеберліктерін шыңдай түсу.

- Спорт шеберлерімен, разрядты ойыншылармен кездесулер, сол аралық шеберліктерін жетілдіре түсу.

- Оқушылар ойын ережелерін толық меңгеріп қана қоймай фигуралар мен пешкілерін тиімді орналастырып ойынның стратегиясы мен тактикасын жете түсіну нәтижесінде жоғарыда аталған жарыстарға қатынасып кез келген ойыншымен ойнай алады және қарсыласты сыйлай білуге үйреніп шығады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

Оқушыларға арналған:

1. Шаг за шагов. Журавлев.Н ФиС Алматы 1986
2. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
3. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы Алматы, 1999
4. Учит играть в шахматы. Б.Фишшер. Киев 1991
5. Шахмат ойнай білесіңбе. Т.Сұлтанбеков. Алматы баспасы.1959-516
6. Азбука шахматиста. Князева. В. Ангрэн. 1990
7. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский
8. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков – Алматы «Қазақстан»1697-2206
9. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
10. Шахматы-как стать хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
11. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
12. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005

Мұғалімге арналған:

1. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков –Алматы «Қазақстан»1697-2206
2. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
3. Шахматы-как стать хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
4. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
5. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005
6. Волшебный мир комбинаций.Авторы:Кобленц.А ФиС 1980
7. 1000 самых знаменитых шахматных комбинаций.Авторы: Сухин.И. Астерль 2001
8. Шаг за шагов. Журавлев.Н ФиС 1986
9. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
10. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы
11. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский

№ 1 «31» тамыз 2023ж

Педкеңесте қаралды

Бекітемін

Қызыл НОББ мектебінің
директоры Ж.К.Қалиева

Келісемін

Аудан білім бөлімінің
басшысы М.А.Саметеев

Тақырыбы: «Шахмат»

Белсенді қозғалмалы-сипаттағы жеке және топтық сабақ

3класс

Орындады: Т.Е.Болатов

Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Г.Н.Белесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

3- класқа арналған «Шахмат» курсының бағдарламасы арқылы «Шахмат» курсы қосымша білім беру негізінде енгізілді. «Шахмат» ойыны балалардың ойлау қабілеттерін, есте сақтау қабілетін, интеллектуалдық әлеуетін, қызығушылығын арттырады, танымдық қасиеттерін жетілдіреді. Курс бағдарламасында теориялық біліммен қатар практикалық мәселелер де қарастырылған. Бағдарлама бір жылға 34 сағат, аптасына бір сағаттан есептеліп жасалған. Бағдарлама курсының нәтижесінде оқушы шахмат ойнаудың әдіс тәсілдерінің элементтерін меңгереді. Бұл бағдарламада 3 -класқа «Шахмат» курсын оқытуға ұсынылады. Шахмат сабағы арқылы жеке тұлғаны жан-жақты етіп қалыптастыру өте күрделі жұмыс, ол жетекші педагогтан шахматқа оқытып қана қоймай жеке тұлғаны тәрбиелеуді және ойлау ,іздену қабілетін дамыту арқылы салауатты өмір салтын қалыптастыру ой еңбегін тәрбиелеу. Осы бағдарлама балаларды оқытуды топтарға бөліп оларға теориялық білім беріп қана қоймай практикалық тұрғыда да материалды толық меңгеруге мүмкіндік береді. Бағдарлама интерацияланған сондықтан оқушылардың теориялық, практикалық білім білік дағдыларын, жетістіктерімен кемістіктерін танып білуіне мүмкіндік береді.

Мақсаты:

Оқушылардың бос уақыттарын босқа өткізбей оларды шығармашылық ізденімпаздыққа, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу. Ол үшін:

Оқыту арқылы-шахматтың шығу тарихымен таныстыру. Шахмат ойынынан теориялық білім беріп қана қоймай оның ойын ережелерін үйрету, сөйтіп оларды әртүрлі жарыстарға қатынастырып қызығушылығын арттыру.

Тәрбиелеу арқылы-шахмат ойынын оқып үйретіп қана қоймай,оны сүйе білуге және оның жеке бастың мінез-құлқының қалыптасуына ұстамды және ізденімпаз болуына ,ойлау қабілетінің артуына әсер ететіндігіне көзін жеткізу.

Дамыту жеке тұлғаны ойлау қабілетін арттыру арқылы есте ұстау, барлық жағдайларға көңіл аудару білуге үйрену арқылы жекетұлғаны қалыптастыру; дүниеге ойлы қарап, әсемдік тұрмысты танып қана қоймай, өзінің ойлау қабілетін, танымдық ерекшеліктерін қалыптастыру;

Бағдарламаның міндеттері:- дүниежүзілік, халықаралық озық педагогикалық тәжірибелер жетістіктерін пайдалана отырып,шахмат ойынын жете меңгерген оны ардақтап,сүйе білетін және әлемдік дәрежеге көтеруге ұмтылатын жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу.

Күтілетін нәтижелер:

1. Шахмат тарихы туралы түсінігі болады;
2. Фигураларды таниды;
3. Ойын ережелерін біледі;
4. Барлық фигураларды ойынға қосуды біледі;
5. Ойынға қызығушылығы артады;

Мазмұндық бөлім

Барлығы: 34сағат, аптасына 1 сағаттан

№	Тақырып атауы	Сағат саны	Күні
1	Шахмат тақтасы, фигуралар	3	
2	Шах.Мат. Пат	5	
3	Жалғыз корольге мат қою	5	
4	Шахмат шартты белгілері	5	
5	Рокировка	5	
6	Бір жүріспен мат қою	5	
7	Пешканы айналдыру	3	
8	Қорытынды сабақ	3	
	Барлығы	34	

Шахмат үйірмесінің жоспары

	Өтілетін сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Өтілетін мерзімі
1	Қазақстанның көне шахмат тарихы	1 сағ	
2	Шахмат ойынының тарихы	1 сағ	
3	Шахмат тастары, жүру ережелері	1 сағ	
4	Шахмат жазуы	1 сағ	
5	Пат немесе тең ойын	1 сағ	
6	Фигуралар қозғалысы	1 сағ	
7	Ферзі королге қарсы	1 сағ	
8	Екі піл королге қарсы	1 сағ	
9	Генерал болуын армандайтын жауынгер	1 сағ	
10	Шахмат сағаты	1 сағ	
11	Тең ойынды ұсыну	1 сағ	
12	Мәңгілік шахфигураларды алмастыру	1 сағ	
13	Қос ат қорғаныс	1 сағ	
14	Ферзі гамбиті	1 сағ	
15	Ортодоксаль қорғанысы	1 сағ	
16	Славиян қорғанысы	1 сағ	
17	Ферзі гамбитіндегі қақпан	1 сағ	
18	Қақпанға түсіп қалмау	1 сағ	
19	Тактика әдісі	1 сағ	
20	Еліктіру әдісі	1 сағ	
21	Қос соққы әдісі	1 сағ	
22	Байлап матау әдісі	1 сағ	
23	Ашық шабуыл әдісі	1 сағ	
24	Шалғыту әдісі	1 сағ	
25	Кеңістікті босату әдісі	1 сағ	
26	Тосқауыл қою әдісі	1 сағ	
27	Қорғаушының көзін жою әдісі	1 сағ	
28	Өтпелі жүріс әдісі	1 сағ	
29	Жол бөгеу әдісі	1 сағ	
30	Стратегия	1 сағ	
31	Күшті және әлсіз нүктелер	1 сағ	
32	Варианттарды есептеу тәсілі	1 сағ	
33	Алдын ал немесе сақтық шаралары	1 сағ	
34	Ойын соңының ерекшеліктері	1 сағ	

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Дамыта оқу әдістемесі

Дамыта оқыту балалардың психикалық дамуын ынталандырады, танымдық түрткі болады, қызығушылығына және оқу қажеттілігін ұғынуына мүмкіндік туғызады. Ойын барысында тек қана ойлау деңгейі ғана емес, сонымен қатар, зейіні, еркі, ынтасы дамиды. Шахмат ойлауды тәртіпке түсіруді ойлап тапқыштықты абыржымай, байсалдылық танытып, өзін-өзі ұстай білуді дамытады.

-Үнемі курс мүшелерінің арасында өзара кездесулер ұйымдастырып кемістігі мен жетістіктерін талдаумен қатар одан әрі мектеп аралық, аудандық, қалалық, облыстық жарыстарға қатынастырып шеберліктерін шыңдай түсу.

- Спорт шеберлерімен, разрядты ойыншылармен кездесулер, сол аралық шеберліктерін жетілдіре түсу.

- Оқушылар ойын ережелерін толық меңгеріп қана қоймай фигуралар мен пешкілерін тиімді орналастырып ойынның стратегиясы мен тактикасын жете түсіну нәтижесінде жоғарыда аталған жарыстарға қатынасып кез келген ойыншымен ойнай алады және қарсыласты сыйлай білуге үйреніп шығады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

Оқушыларға арналған:

1. Шаг за шагом. Журавлев.Н ФиС Алматы 1986
2. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
3. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы Алматы, 1999
4. Учит играть в шахматы. Б.Фишшер. Киев 1991
5. Шахмат ойнай білесіңбе. Т.Сұлтанбеков. Алматы баспасы.1959-516
6. Азбука шахматиста. Князева. В. Ангрэн. 1990
7. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский
8. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков – Алматы «Қазақстан»1697-2206
9. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
10. Шахматы-как статья хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
11. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
12. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005

Мұғалімге арналған:

1. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков –Алматы «Қазақстан»1697-2206
2. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
3. Шахматы-как статья хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
4. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
5. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005
6. Волшебный мир комбинаций.Авторы:Кобленц.А ФиС 1980
7. 1000 самых знаменитых шахматных комбинаций.Авторы: Сухин.И. Астерль 2001
8. Шаг за шагом. Журавлев.Н ФиС 1986
9. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
10. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы
11. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский

№ 1 «31» тамыз 2023ж

Педкеңесте қаралды

Бекітемін
Қыналь НОББ мектебін
директоры Ж.К.Калиева

Келісемін
Аудан білім бөлімінің
басшысы м.а. Г.А. Саметеев

Тақырыбы: «Шахмат»

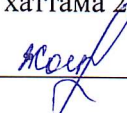
Белсенді қозғалмалы-сипаттағы жеке және топтық сабақ

4 класс

Орындады: Т.Е.Болатов

Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Г.Н.Бөлесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

4- класқа арналған «Шахмат» курсының бағдарламасы арқылы «Шахмат» курсы қосымша білім беру негізінде енгізілді. «Шахмат» ойыны балалардың ойлау қабілеттерін, есте сақтау қабілетін, интеллектуалдық әлеуетін, қызығушылығын арттырады, танымдық қасиеттерін жетілдіреді. Курс бағдарламасында теориялық біліммен қатар практикалық мәселелер де қарастырылған. Бағдарлама бір жылға 34 сағат, аптасына бір сағаттан есептеліп жасалған. Бағдарлама курсының нәтижесінде оқушы шахмат ойнаудың әдіс тәсілдерінің элементтерін меңгереді. Бұл бағдарламада 4- класқа «Шахмат» курсын оқытуға ұсынылады. Шахмат сабағы арқылы жеке тұлғаны жан-жақты етіп қалыптастыру өте күрделі жұмыс, ол жетекші педагогтан шахматқа оқытып қана қоймай жеке тұлғаны тәрбиелеуді және ойлау, іздену қабілетін дамыту арқылы салауатты өмір салтын қалыптастыру ой еңбегін тәрбиелеу. Осы бағдарлама балаларды оқытуды топтарға бөліп оларға теориялық білім беріп қана қоймай практикалық тұрғыда да материалды толық меңгеруге мүмкіндік береді. Бағдарлама интерацияланған сондықтан оқушылардың теориялық, практикалық білім білік дағдыларын, жетістіктерімен кемістіктерін танып білуіне мүмкіндік береді.

Мақсаты:

Оқушылардың бос уақыттарын босқа өткізбей оларды шығармашылық ізденімпаздыққа, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу. Ол үшін:

Оқыту арқылы-шахматтың шығу тарихымен таныстыру. Шахмат ойынынан теориялық білім беріп қана қоймай оның ойын ережелерін үйрету, сөйтіп оларды әртүрлі жарыстарға қатынастырып қызығушылығын арттыру.

Тәрбиелеу арқылы-шахмат ойынын оқып үйретіп қана қоймай, оны сүйе білуге және оның жеке бастың мінез-құлқының қалыптасуына ұстамды және ізденімпаз болуына, ойлау қабілетінің артуына әсер ететіндігіне көзін жеткізу.

Дамыту жеке тұлғаны ойлау қабілетін арттыру арқылы есте ұстау, барлық жағдайларға көңіл аудару білуге үйрену арқылы жекетұлғаны қалыптастыру; дүниеге ойлы қарап, әсемдік тұрмысты танып қана қоймай, өзінің ойлау қабілетін, танымдық ерекшеліктерін қалыптастыру;

Бағдарламаның міндеттері:- дүниежүзілік, халықаралық озық педагогикалық тәжірибелер жетістіктерін пайдалана отырып, шахмат ойынын жете меңгерген оны ардақтап, сүйе білетін және әлемдік дәрежеге көтеруге ұмтылатын жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу.

Күтілетін нәтижелер:

1. Шахмат тарихы туралы түсінігі болады;
2. Фигураларды таниды;
3. Ойын ережелерін біледі;
4. Барлық фигураларды ойынға қосуды біледі;
5. Ойынға қызығушылығы артады;
- 6.

Мазмұндық бөлім

Барлығы: 34 сағат, аптасына 1 сағаттан

№	Тақырып атауы	Сағат саны	Күні
1	Шахмат тақтасы, фигуралар	3	
2	Шах.Мат. Пат	5	
3	Жалғыз корольге мат қою	5	
4	Шахмат шартты белгілері	5	
5	Рокировка	5	
6	Бір жүріспен мат қою	5	
7	Пешканы айналдыру	3	
8	Қорытынды сабақ	3	
	Барлығы	34	

Шахмат үйірмесінің жоспары

	Өтілетін сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Өтілетін мерзімі
1	Қазақстанның көне шахмат тарихы	1 сағ	
2	Шахмат ойынының тарихы	1 сағ	
3	Шахмат тастары, жүру ережелері	1 сағ	
4	Шахмат жазуы	1 сағ	
5	Пат немесе тең ойын	1 сағ	
6	Фигуралар қозғалысы	1 сағ	
7	Ферзі королге қарсы	1 сағ	
8	Екі піл королге қарсы	1 сағ	
9	Генерал болуын армандайтын жауынгер	1 сағ	
10	Шахмат сағаты	1 сағ	
11	Тең ойынды ұсыну	1 сағ	
12	Мәңгілік шахфигураларды алмастыру	1 сағ	
13	Қос ат қорғаныс	1 сағ	
14	Ферзі гамбиті	1 сағ	
15	Ортодоксаль қорғанысы	1 сағ	
16	Славиян қорғанысы	1 сағ	
17	Ферзі гамбитіндегі қақпан	1 сағ	
18	Қақпанға түсіп қалмау	1 сағ	
19	Тактика әдісі	1 сағ	
20	Еліктіру әдісі	1 сағ	
21	Қос соққы әдісі	1 сағ	
22	Байлап матау әдісі	1 сағ	
23	Ашық шабуыл әдісі	1 сағ	
24	Шалғыту әдісі	1 сағ	
25	Кеңістікті босату әдісі	1 сағ	
26	Тосқауыл қою әдісі	1 сағ	
27	Қорғаушының көзін жою әдісі	1 сағ	
28	Өтпелі жүріс әдісі	1 сағ	
29	Жол бөгеу әдісі	1 сағ	
30	Стратегия	1 сағ	
31	Күшті және әлсіз нүктелер	1 сағ	
32	Варианттарды есептеу тәсілі	1 сағ	
33	Алдын ал немесе сақтық шаралары	1 сағ	
34	Ойын соңының ерекшеліктері	1 сағ	

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Дамыта оқу әдістемесі

Дамыта оқыту балалардың психикалық дамуын ынталандырады, танымдық түрткі болады, қызығушылығына және оқу қажеттілігін ұғынуына мүмкіндік туғызады. Ойын барысында тек қана ойлау деңгейі ғана емес, сонымен қатар, зейіні, еркі, ынтасы дамиды. Шахмат ойлауды тәртіпке түсіруді ойлап тапқыштықты абыржымай, байсалдылық танытып, өзін-өзі ұстай білуді дамытады.

-Үнемі курс мүшелерінің арасында өзара кездесулер ұйымдастырып кемістігі мен жетістіктерін талдаумен қатар одан әрі мектеп аралық, аудандық, қалалық, облыстық жарыстарға қатынастырып шеберліктерін шыңдай түсу.

- Спорт шеберлерімен, разрядты ойыншылармен кездесулер, сол аралық шеберліктерін жетілдіре түсу.

- Оқушылар ойын ережелерін толық меңгеріп қана қоймай фигуралар мен пешкілерін тиімді орналастырып ойынның стратегиясы мен тактикасын жете түсіну нәтижесінде жоғарыда аталған жарыстарға қатынасып кез келген ойыншымен ойнай алады және қарсыласты сыйлай білуге үйреніп шығады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

Оқушыларға арналған:

1. Шаг за шагов. Журавлев.Н ФиС Алматы 1986
2. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
3. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы Алматы, 1999
4. Учит играть в шахматы. Б.Фишшер. Киев 1991
5. Шахмат ойнай білесіңбе. Т.Сұлтанбеков. Алматы баспасы.1959-516
6. Азбука шахматиста. Князева. В. Ангрэн. 1990
7. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский
8. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков – Алматы «Қазақстан»1697-2206
9. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
10. Шахматы-как стать хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
11. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
12. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005

Мұғалімге арналған:

1. Шахмат,дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы. Авторы: Талап Сұлтанбеков –Алматы «Қазақстан»1697-2206
2. Шахматы-начальная школа. Авторы: Виктор Пожарский Ростов на/Д Финекс 2017-315
3. Шахматы-как стать хорошим игроком.Авторы: Элизабет Долби Эгмонт 2012
4. Полный курс шахмат. Авторы: С.Б Губницкий Москва 2002
5. Шахматы уроки мудрой игре. Авторы :МульдияровВ.И . Финекс 2005
6. Волшебный мир комбинаций.Авторы:Кобленц.А ФиС 1980
7. 1000 самых знаменитых шахматных комбинаций.Авторы: Сухин.И. Астерль 2001
8. Шаг за шагов. Журавлев.Н ФиС 1986
9. В стране шахматных чудес. Журавлев.Н Международная книга 1991
10. «Шахмат оқулығы» Қ.Әлішев, С.Сауқанұлы
11. Шахматы-начальная школа. В.Пожарский

№ 1 «31» тамыз 2023ж

Педкеңесте қаралды

Бекітемін

Қыналы Ә.Ө.Б. мектебнің

директоры Ж.К.Калиева

Келісемін

Аудан білім бөлімінің

басшысы М.А.Саметеев

Тақырыбы: «Көңілді математика»

Белсенді қозғалмалы-сипаттағы жеке және топтық сабақ

2 класс

Орындады: Бсаф Г.С.Бектебай

Бастауыш сынып мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Манш Ж.С.Жапакова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Белес Г.Н.Белесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Ақпараттық-әдістемелік бөлім

Бағдарламаның мақсатына сәйкес оқушылардың математика пәніне қызығушылығын, ынтасын арттырумен қатар математикалық газет шығару, математикалық саяхаттар мен сайыстар ұйымдастыру, викториналар, ребустар мен жұмбақтар құрастырып, олардың шешімін табуға мүмкіндіктер туғызу арқылы математикалық сауаттылықтарын тереңдету жүзеге асады. Осы бағытта жасалған оқушылардың іс- әрекеті қалыптастырушы бағалау арқылы қолдау тауып отырады.

Қалыптастырушы бағалау оқу үдерісінің ажырамас бір бөлігі болып табылады, тоқсан барысында мұғалім тарапынан жүйелі өткізіліп отырады. Қалыптастырушы бағалауда баға, балл қойылмайды, мұғалім мен білім алушы арасында үздіксіз кері байланыс-қамтамасыз етіледі. Қалыптастырушы бағалау кезінде білім алушылардың қателесуге, оны түзетуге құқығы бар. Бұл білім алушылардың мүмкіндігін анықтауға, қиыншылығын табуға, оң нәтижеге қол жеткізуіне көмектесуге, дер кезінде оқу үдерісін түзетуге мүмкіндік береді.

Қалыптастырушы бағалау барысында оқушылар: өз ойын еркін жеткізіп, өзіне-өзі баға беруге, сыныптастарын бағалауға үйренеді, жеке, жұпмен, топмен жұмыс істей жүріп ынтымақтастыққа ұмтылады, бір-бірін тыңдауға, талдауға, салыстыруға, сабақты қорытындылауға, өз пікірін дәлелдей алуға үйренеді.

Мұндағы қалыптастырушы бағалау:

- тиімді кері байланыс беру,
- түртіп алу арқылы бағалау,
- ауызша және жазбаша бағалау,
- сұрақ қою арқылы бағалау,
- өзін-өзі бағалау,
- өзара бағалау және т.б. әдіс-тәсілдер арқылы жүзіге асырылады.

Мұғалім тарапынан:

- сабақ мақсатына сәйкес бағалау критерийлерін анықтап, оқушыларға ұсыну;
- оқушының қай деңгейге жеткенін дәлелдеуге көмектесетін бірлескен оқу ортасын құру;
- оқушыларды дамытуға жағдай жасайтын сындарлы кері байланысты қамтамасыз ету;
- оқушыларды бірін-бірі бірлесе оқытудың сапалы көзі ретінде қатыстыру қамтамасыз етілуі қажет.

Түсініктеме

7-8 жастағы баланың абстрактілі ойлау деңгейі-дәстүрден тыс және қызықты тапсырмаларды орындауға қажетті логикалық пайымдаулар құру, ой қорытуды жүргізе алу біліктерін қалыптастыру бойынша жұмыстар жүргізуге мүмкіндік береді. Сондықтан бірінші сыныпқа арналған «Көңілді математика» арнайы курс бағдарламасы осы ерекшеліктерді есепке ала отырып құрылған.

Бүгінгі күні математиканың қолданылмайтын жері жоқ. Сондықтан әр оқушыны математикалық сауаттылықтың жоғары деңгейіне жеткізу міндеті тұр. «Көңілді математика» бағдарламасы арқылы оқушылар тез ойлау, жылдам есептеу дағдылары қалыптасады. Бұған қоса математикалық, логикалық, танымдық мағлұматтарды меңгереді, ақыл-ойы, ойлау қабілеті жетілдіріледі.

«Көңілді математика» бағдарламасы арқылы оқушылар қоршаған ортаны таниды, ұлттық мәдениетті, моральды, дүниетанымды сезіне бастайды, сөйлеуге дағдыландыруда оқушының өзіндік ерекшелігі айқындала түседі. «Көңілді математика» бағдарламасы арқылы оқушылар тез ойлау, жылдам есептеу дағдылары қалыптасады. Бұған қоса оқып—үйрену барысында оқушылар алғашқы тілдік мағлұматтарды меңгереді, ақыл-ойы, сөйлеу дағдылары жетілдіріледі.

Көңілді жаттығулар, викториналар, қызықты тапсырмалар құрастыру баланың ойын ұштай түсіп, ұстамдылыққа, еңбектене білуге тәрбиелейді. Оқушының қиялын дамытып, өз бетімен жұмыс істеуге икемдейді. Өтілетін жұмыстар мен тапсырмалар оқушылардың жас ерекшеліктерін ескеріп, білімдерін жетілдіріп, дамытуға арналған.

«Көңілді математика» арнайы курс бағдарламасында келесі тапсырмалар түрлері енгізілген:

- геометриялық мазмұндағы және кеңістік ұғымын дамытуға арналған тапсырмалар;
- жиынмен байланысты амалдарды орындауға арналған тапсырмалар;
- математикалық басқатырғыштар;
- логикалық қортындылар;
- лабиринттер;
- көңілді жаттығулар;
- сөзжұмбақтар;

Білім беру мақсаты:

Баланың тұлғалық қасиеттерін: ақыл-ойын, сезімдерін, танымдық және шығармашылық қабілеттерін, ойлау әрекеттерін дамыту, оқушыларға математикалық білім, білік, дағдыларын игерту; шығармашылық қабілеттерін арттыру; зейінін, еске сақтау, байқағыштық, қиялдау, танымдық іс-әрекеттерімен өздігінен білім алуға, ізденуге бейімдеу.

Міндеті:

- Оқушының тұлға ретінде қалыптасуына әсер ету;
- Ақыл-ойын және ерік пен сезім белсенділігін арттыру;
- Логикалық ойлау қабілеттерін арттыру;
- Математикалық тілде сөйлеу машығын қалыптастыру;
- Оқушылардың танымдық қабілетін дамытып, қызығушылығын арттыру.

Нормативтік бөлім

№	Тақырып мазмұны	Сағат саны	Мерзімі
I бөлім 9 сағат Заттардың қасиеті			
1	Сиқырлы суретші	1	
2	"Ұқсастығын тап, айырмашылығын ажырат"	1	
3	Кесіндінің сиқыры	1	
4	"Пазл" құрастыру	1	
5	Біз есептей аламыз	1	
6	Сурет бойынша теңдік құру	1	
7	Салыстырудың құпиясы. Кім жүйрік?	1	
8	Сурет бойынша өрнек құру	1	
9	Өзінді-өзің тексер.	1	
II бөлім 7 сағат Математикалық ойындар			
10	Сурет бойынша теңдіктер құру	1	
11	Кел, ойнайық!	1	
12	Салыстырудың құпиясы	1	
13	Кім жүйрік?	1	
14	"Математикалық тізбектер"	1	
15	Есептер еліне саяхат	1	
16	Өзіндік жұмыс	1	
III бөлім 9 сағат Есептер еліне саяхат			
17	Есептер еліне саяхат	1	
18	«Болды-өзгерді-қалды» есеп шығару	1	
19	Сурет бойынша есептер шығару	1	
20	Математикалық диктант	1	
21	Логикалық есептер	1	
22	"Ойлан тап"	1	
23	Артық-кем, қымбат-арзан	1	
24	Логикалық есептер	1	
25	Бақылау жұмысы	1	
IV бөлім 10 сағат Сандар сыры			
26	Сандар сыры	2	
27	"Математикалық тізбек" ойыны	1	
28	"Әріпті өрнектер" еліне саяхат	1	
29	Кел, ойнайық!	1	
30	"Ойлан тап"	1	
31	«Жас математиктер» турнирі	1	
32	Ондықтар еліне саяхат	1	
33	Білімді тиянақтау. Тест.	1	
	Барлығы	34	

Оқу курсының тақырыптарының мазмұны

I бөлім "Заттардың қасиеті" 9 сағат

Заттардың қасиетін табу керек, заттарды салыстырады, кесіндінің сиқыры, бөлу, құрастыру, қосу, азайту, теңдік құр, тең, артық, кем, сонша, сурет бойынша өрнек құру, бөлімді қорытындылау ретінде бақылау жұмысы алынады.

II бөлім Математикалық ойындар-7 сағат

Оқушылармен білімдерін саралау мақсатында деңгейлік тапсырмалар орындату. Сурет бойынша теңдіктер құру, Кел, ойнайық! Салыстырудың құпиясы, Кім жүйрік? "Математикалық тізбектер", Есептер еліне саяхат, бөлімді қорытындылау ретінде оқушылардан өзіндік жұмыс алынады.

III бөлім Есептер еліне саяхат- 9 сағат

Эстафеталық ойлау есептерімен қызығушылықтарын туғызып, ойната отырып есептерді шығарту. Есептер еліне саяхат, «Болды-өзгерді-қалды» есеп шығару, Сурет бойынша есептер шығару, Математикалық диктант, Логикалық есептер, "Ойлан тап", Артық-кем, қымбат-арзан, Логикалық есептер, бөлімді қорытындылау ретінде бақылау жұмысын жаздыру.

IV бөлім Сандар сыры- 10 сағат

Сандар сыры, "Математикалық тізбек" ойыны, "Әріпті өрнектер" еліне саяхат, Кел, ойнайық!, "Ойлан тап", «Жас математиктер» турнирі, Ондықтар еліне саяхат, бөлімді қорытындылау ретінде өзіндік жұмыс алынады. Логикалық ойлау есептері, тестер арқылы оқушылардың ойлау қабілеттерін және математика пәніне деген қызығушылықтарын арттыру.

Қызықты математикалық есептер құрастыру, шешімдерін табу, бір-бірін тексере алуға баулу. Деңгейлік тапсырмалар орындау барысында білім деңгейлерін бақылау.

Мұғалімге ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Математика пәні бойынша бастауыш сынып оқушыларының логикалық ойлау және есептеу дағдыларын дамытуға арналған тапсырмалар жинағы.
2. Тестер жинағы. Алматы.Өнер 2005 баспасы.
3. Сиқырлы пішіндер мен сандар әлемінде. Шымкент. 2003
4. Математикалық жазулар. Алматыкітап баспасы, 2012
5. Қызықты математика Алматы кітап 1998.
6. «Ойнайық та, ойлайық» Алматы кітап 1996.
7. «Кім зерек?» Алматы 1993.
8. «Сказочные задачи» 1 сынып О.В.Лысова, О.В.Кутянина
9. «Қызықты математика» Ә.Б.Ақпаева,Л.А.Лебедева, В.В.Буровова.«Алматыкітап» 2011ж.
10. «Математикадан дидактикалық ойындар және қызықты тапсырмалар» Ш.Х.Құрманалина, С.Ш. Сәрсенбаева, Р.Қ. Өміртаева «Атамұра» 1997 ж.
11. «Математикадан ойындар мен қызықты тапсырмалар» Т.К.Жикалкина,. Алматы «Рауан» 1992ж.
12. Линго Т.И. Ойындар, ребустар, кіші оқушыларға арналған жұмбақтар.- Ярославль: Даму академиясы,2002 ж.
13. К.Ерешева, С, Төрениязова , А.Нарымбетова Математикадан өзіндік және бақылау жұмыстары. 2010 ж.
14. Ә.Б.Ақпаева Математика 1 сынып 2009

Оқушыларға ұсынылған әдебиеттер

1. Оқушының анықтамалығы 1-4 сынып «Алматыкітап баспасы» 2009
2. Математика пәні бойынша тест тапсырмаларының жинағы
- «Келешек-2030», 2008
3. «Айгөлек», «Мөлдір бұлақ» журналдары

№ 1 «31» тамыз 2023ж
Педкеңесте қаралды

Бекітемін
Қыналы НОББ мектебіннің
директоры Ж.К.Қалиева

Келісемін
Аудандық білім бөлімінің
басшысы м.а Т.А.Саметеев

Тақырыбы :
Жаһандық құзыреттілік
5 класс

Орындады: Анат А.Т.Канапин

Химия, биология пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Жолдасова Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Бөлек Г.Н.Бөлесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

5 сынып оқушыларына арналған "Жаһандық құзыреттілік" курсының Оқу бағдарламасы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

Курстың функциялары :«Жаһандық құзыреттіліктер» курсы білім алушылардың әлемдегі өз орнын анықтау үшін қажетті құндылық бағдарларын, коммуникативтік дағдыларын, әдептік нормалары мен мінез-құлық ұстанымдарын қалыптастыруға ықпал етеді.

Курстың мақсаты: Жаһандық азаматтық құзыреттерге ие бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру

Курстың міндеттері:

- 1) білім алушыларды қазіргі заманның жаһандық сын-тегеуріндерімен таныстыру;
- 2) тұлғаның тұрақты даму мәдениетін қалыптастыру;
- 3) білім алушыларда жергілікті, өңірлік, ұлттық, жаһандық оқиғалар, олардың себептері мен салдарлары туралы талдамалық бағалау түсінігін дамыту;
- 4) эмпатия жағдайында басқа адамдардың қажеттіліктері мен құқықтарына тәрбиелеу;
- 5) мазмұнды және шығармашылық оқыту дағдыларын қалыптастыру

Күтілетін нәтижелер :тәжірибеде алған білімдерін; өзінің және басқаның жаңа идеяларын; сыни тұрғыдан бағалауды және ақпаратпен сенімді жұмыс істеуді; зерттеушілік, жобамен жұмыс жасау және волонтерлік жұмыс дағдыларын; тұрақты даму мүддесіндегі ашық, мейірімді қоғам құруға бағытталған білім мен дағдыларды қолданады.

Мазмұндық бөлім

Курс бағдарламасы білім алушылардың жас ерекшеліктері мен қызығушылықтарын ескере отырып әзірленген бес бөлімнен тұрады. Кең ауқымды дағдылар;әлеуметтік жауапкершілік;сыни, креативті және шығармашылық ойлау;өз білімі мен іс-әрекеті үшін жауапкершілік, басқаларға жанашырлық пен құрмет көрсету;;салауатты өмір сүру дағдысы мен айналасындағы адамдардың әл-ауқатына ықпал ету;өмір бойы білім алу қажеттілігі;экстремистік, террористік діни топтар мен ағымдардың идеологиялары мен тәжірибесінің ықпалына қарсы иммунитет қалыптасады.

Нормативтік бөлім

«**Парасаттылық және әдеп**» юниті білім 3 сағат алушылардың бойында әдептілік, тілектестік, адалдық, толеранттылық, өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік, ұжымда жұмыс істей білу және мінез-құлық мәдениетінің жоғары стандарттарын білдіретін жеке қасиеттерін дамытуға ықпал етеді.

«**Азаматтылық және патриотизм**» юниті бқлім 3 сағат қазақстандық қоғамның бірдей кодын және мемлекеттілікті құрметтеуді, азаматтық ұстаным мен жауапкершілікті қалыптастыруды, адамдардың қоғамдағы өзара қарым-қатынасын, отбасындағы өзара көмекті, халықаралық сананы қалыптастыруды насихаттайды.

«**Медиа және қаржылық сауаттылық**» юнитінде 4 сағат медиакеңістік және қаржылық сауаттылықтың негізгі ұғымдарымен және заңдылықтарымен танысады. Қоғамда белсенді өмір сүріп, әлеуметтену үшін қажетті дағды түрлерін қарастырып, ақпаратты талдау, бағалауды дамытады. Білім алушылар ақпаратпен жұмыс істеуге, материалдарды бағалауға, талдауға, жалған мәлімет пен насихатты ажырата білуге үйренеді. Қаржылық сауаттылық туралы білімдері кеңейіп, сауаттылық неден басталатыны, еңбегі арқылы жетістікке жеткен адамдар туралы ақпарат жинақтап, отбасылық бюджетті қалай үнемдеуге болатыны туралы өмірмен байланысты білімдерін дамытады. Білім алушылар қаржылық сауаттылықты жеке қаржылық әл-ауқатқа жету құралы ретінде пайдалану арқылы әлемдік экономикалық кеңістікке кірігеді.

«**Тіршілік қауіпсіздігі**» юниті 4 сағат адам өмірі мен денсаулық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, даралықты, жеке өмірге қол сұқпау және құпиялық құқығын сақтауға, қорқыту мен зорлық-зомбылықтан қорғану, адам өмірін сақтап қалу жолдарымен танысуға бағытталған.

«**Экологиялық мәдениет**» юнитінде 3 сағат білім алушылар экологияның негізгі заңдылықтарымен танысады. Өз денсаулығына, айналасындағы адамдарға және табиғатқа жағымды көзқараста болып, ұқышпен қарауды үйренеді. Табиғатты пайдаланудың моральдық-құқықтық принциптерін сақтайды. Қоршаған ортаны қорғау іс-шараларын белсенді жүргізетін, биосферадағы байланыстарды бұзушыларға қарсы, сондай-ақ экологиялық санасы дамыған әлеуметтік-бағдарлы тұлғаны қалыптастырады.

Ақпараттық әдістемелік бөлім.

Қолданылатын әдістеме технология: Білім сапасын арттыруда жаңа технологияның тиімділігі ерекше. Бірі СТО, дамыта оқыту технологиялары. Сабақ беру барысында осы технологиялардың элементтерін пайдаланамын. Бұл технологиялар оқушылардың логикалық ойлау белсенділігін дамытады. Әрбір оқушы еліміздің болашақта өркендеп өсуіне үлесін қосатын жеке тұлға болып қалыптасуына ықпал ету.

5-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
Парасаттылық және әдеп			
1	Сәлем - сөздің анасы	1	
2	Ата-бабадан қалған ілтипат – отбасының негізі	1	
3	Дастарқан басында	1	
Азаматтық және патриотизм			
4	Отбасыдағы өзара сыйластық	1	
5	Өз Отанымды мақтан тұтамын!	1	
6	Өз елімнің лайықты азаматымын!	1	
Медина және қаржылық сауаттылық			
7	Әлеуметтік желілер деген не?	1	
8	Бартер деген не?	1	
9	Алғашқы ақша қалай пайда болды және оның қызметі	1	
10	Адамның еңбегі қалай бағаланады? Отбасының кірістері мен шығыстары неден тұрады?	1	
Тіршілік қауіпсіздігі			
11	Үй, аула, мектептегі қауіпсіздік	1	
12	Отпен ойнама	1	
13	Менің қауіпсіздігім менің қолымда!	1	
14	Денсаулығым өз қолымда!	1	
Экологиялық мәдениет			
15	Жер – ортақ үйіміз	1	
16	Жер бетін ластамайық	1	
17	Тіршілік көзі су	1	

Мұғалімге арналған әдебиеттер тізімі.

1. <https://asu.edu.kz/> сайты. Парасаттылық мектебі.
2. <https://bilimdiler.kz/> сайты.
3. Ә.Табылдиев. «Тәрбие өрнектері» Алматы «Мектеп» 1989ж
4. Кенжеахметұлы С. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы,2006ж.
5. Халықтық педагогика - даналық мектебі. Аманова Ғ.Алматы,2012ж
6. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. «Білім туралы» заңы.
7. Өзін-өзі тану 5 сынып Р.О. Ізғұттынова,Ә.Қ Оралбекова Алматы 2017
8. Энциклопедия.
9. Қазақтың тұрмысы мен мәдениеті. Кенжеахметұлы С
10. Парасат журналы топтамасы.
11. Интернет материалдары.

Оқушыларға арналған әдебиеттер тізімі.

1. «Пайдалы кеңестер» журналының топтамасы.
2. «Алтын сандық» газетінің топтамасы
3. Интернет материалдары
4. «Табиғат тал бесігің» А Ж Құрманалин.
5. Энциклопедия
6. Қазақстан табиғаты 2014 ж Алматы баспасы Якушкин В
7. Кәсіпкерлік және бизнес негіздері
8. Білім беру жүйесіндегі менеджмент оқу құралы Алматы 2016ж Аганина К.Ж
9. Денсаулық журналы
10. Өзін-өзі тану 5 сынып Р.О. Ізғұттынова,Ә.Қ Оралбекова Алматы 2017

№ 1 «31» тамыз 2023ж
Педкеңесте қаралды

Бекітемін
Қынапты НОББ мектебінің
директоры Ж.К.Қалиева

Келісемін
Аудандық білім бөлімінің
басшысы м.а Т.А.Саметеев

Тақырыбы :
Жаһандық құзыреттілік
7 класс

Орындады: А.Т.Канапин А.Т.Канапин
Химия, биология пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл
Ә/Б отырысында қаралды: Ж.А.Жолдасова Ж.А.Жолдасова
Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Г.Н.Бөлесинова Г.Н.Бөлесинова
Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

7 сынып оқушыларына арналған "Жаһандық құзыреттілік" курсының Оқу бағдарламасы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

Курстың функциялары: «Жаһандық құзыреттіліктер» курсы білім алушылардың әлемдегі өз орнын анықтау үшін қажетті құндылық бағдарларын, коммуникативтік дағдыларын, әдептік нормалары мен мінез-құлық ұстанымдарын қалыптастыруға ықпал етеді.

Курстың мақсаты: Әр түрлі жағдайларда жауапты шешімдер қабылдауды сыни бағалауға, әлемдегі өз орнын анықтау үшін қажетті құндылық бағдарларын, әдептілік нормалары мен мінез-құлық ұстанымдарын қалыптастыруға ықпал етеді.

Курстың міндеттері:

- 1) білім алушыларды қазіргі заманның жаһандық сын-тегеуріндерімен таныстыру;
- 2) тұлғаның тұрақты даму мәдениетін қалыптастыру;
- 3) білім алушыларда жергілікті, өңірлік, ұлттық, жаһандық оқиғалар, олардың себептері мен салдарлары туралы талдамалық бағалау түсінігін дамыту;
- 4) эмпатия жағдайында басқа адамдардың қажеттіліктері мен құқықтарына тәрбиелеу;
- 5) мазмұнды және шығармашылық оқыту дағдыларын қалыптастыру

Күтілетін нәтижелер: Тәжірибеде алған білімдерін; өзінің және басқаның жаңа идеяларын; сыни тұрғыдан бағалауды және ақпаратпен сенімді жұмыс істеуді; зерттеушілік, жобамен жұмыс жасау және волонтерлік жұмыс дағдыларын; тұрақты даму мүддесіндегі ашық, мейірімді қоғам құруға бағытталған білім мен дағдыларды қолданады.

Мазмұндық бөлім

Курс бағдарламасы білім алушылардың жас ерекшеліктері мен қызығушылықтарын ескере отырып әзірленген бес бөлімнен тұрады. Кең ауқымды дағдылар; әлеуметтік жауапкершілік; сыни, креативті және шығармашылық ойлау; өз білімі мен іс-әрекеті үшін жауапкершілік, басқаларға жанашырлық пен құрмет көрсету; салауатты өмір сүру дағдысы мен айналасындағы адамдардың әл-ауқатына ықпал ету; өмір бойы білім алу қажеттілігі; экстремистік, террористік діни топтар мен ағымдардың идеологиялары мен тәжірибесінің ықпалына қарсы иммунитет қалыптасады.

Нормативтік бөлім

«Парасаттылық және әдеп» юниті білім 3 сағат алушылардың бойында әдептілік, тілектестік, адалдық, толеранттылық, өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік, ұжымда жұмыс істей білу және мінез-құлық мәдениетінің жоғары стандарттарын білдіретін жеке қасиеттерін дамытуға ықпал етеді.

«Азаматтылық және патриотизм» юниті білім 3 сағат қазақстандық қоғамның бірде-бірде және мемлекеттілікті құрметтеуді, азаматтық ұстаным мен жауапкершілікті қалыптастыруды, адамдардың қоғамдағы өзара қарым-қатынасын, отбасындағы өзара көмектесу халықаралық сананы қалыптастыруды насихаттайды.

«Медиа және қаржылық сауаттылық» юнитінде 4 сағат медиакеңістік және қаржылық сауаттылықтың негізгі ұғымдарымен және заңдылықтарымен танысады. Қоғамда белсенді өмір сүріп, әлеуметтену үшін қажетті дағды түрлерін қарастырып, ақпаратты талдау, бағалауды дамытады. Білім алушылар ақпаратпен жұмыс істеуге, материалдарды бағалауға, талдауға жалған мәлімет пен насихатты ажырата білуге үйренеді. Қаржылық сауаттылық туралы білімдері кеңейіп, сауаттылық неден басталатыны, еңбегі арқылы жетістікке жеткен адамдар туралы ақпарат жинақтап, отбасылық бюджетті қалай үнемдеуге болатыны туралы өмірмен байланысты білімдерін дамытады. Білім алушылар қаржылық сауаттылықты жеке қаржылық әлеуметтік-ауқатқа жету құралы ретінде пайдалану арқылы әлемдік экономикалық кеңістікке кірігеді.

«Тіршілік қауіпсіздігі» юниті 4 сағат адам өмірі мен денсаулық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, даралықты, жеке өмірге қол сұқпау және құпиялық құқығын сақтауға, қорқыту мен зорлық-зомбылықтан қорғану, адам өмірін сақтап қалу жолдарымен танысуға бағытталған.

«Экологиялық мәдениет» юнитінде 3 сағат білім алушылар экологияның негізгі заңдылықтарымен танысады. Өз денсаулығына, айналасындағы адамдарға және табиғатқа жағымды көзқараста болып, ұқыппен қарауды үйренеді. Табиғатты пайдаланудың моральдық-құқықтық принциптерін сақтайды. Қоршаған ортаны қорғау іс-шараларын белсенді жүргізетін, биосферадағы байланыстарды бұзушыларға қарсы, сондай-ақ экологиялық санасы дамыған әлеуметтік-бағдарлы тұлғаны қалыптастырады.

Ақпараттық әдістемелік бөлім.

Қолданылатын әдістеме технология: Білім сапасын арттыруда жаңа технологияның тиімділігі ерекше. Бірі СТО, дамыта оқыту технологиялары. Сабақ беру барысында осы технологиялардың элементтерін пайдаланамын. Бұл технологиялар оқушылардың логикалық ойлау белсенділігін дамытады. Әрбір оқушы еліміздің болашақта өркендеп өсуіне үлесін қосатын жеке тұлға болып қалыптасуына ықпал ету.

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
Парасаттылық және әдеп				
1	«Рухани қасиеттер - адам өміріндегі ең бастысы» (Абай)	1		
2	Жақсылықты күн шуағындай шаша біл!	1		
3	Зорлық-зомбылық және қорлау: алдын алу және қорғану	1		
Азаматтық және патриотизм				
4	Өзге тілдің бәрін сүй, өз тіліңді құрметте!	1		
5	Өз елін танымал еткен тұлғалар	1		
6	Тарих беттерінен	1		
Медиа және қаржылық сауаттылық				
7	Медиакеңістікте және көпшілік алдында сөз сөйлеу	1		
8	Телефон алаяқтары: не істеу керек?	1		
9	Жеке кірісті қалай тиімді басқаруға болады	1		
10	Отбасының қаржылық мақсаттары. Ақша жинақтары қалай құрылады?	1		
Тіршілік қауіпсіздігі				
11	Табиғаттағы, қауіпсіздік	1		
12	Табиғи апаттар кезіндегі қауіпсіздік	1		
13	Техниканы қауіпсіз пайдалану	1		
14	Мен не жеймін? Азық-түлік қауіпсіздігі.	1		
Экологиялық мәдениет				
15	Менің өлкемнің, елімнің экологиясы	1		
16	Туған табиғат	1		
17	Су – тіршілік көзі	1		

Мұғалімге арналған әдебиеттер тізімі.

1. <https://asu.edu.kz/> сайты. Парасаттылық мектебі.
2. <https://bilimdiler.kz/> сайты.
3. Ө.Табылдиев. «Тәрбие өрнектері» Алматы «Мектеп» 1989ж
4. Кенжеахметұлы С. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы,2006ж.
5. Халықтық педагогика - даналық мектебі. Аманова Ғ.Алматы,2012ж
6. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. «Білім туралы» заңы.
7. Өзін-өзі тану 7 сынып Ж.Ж. Әкімбаева Е.Б, Е.Б. Бақаш Алматы 2017ж
8. Энциклопедия.
9. Қазақтың тұрмысы мен мәдениеті. Кенжеахметұлы С
10. Парасат журналы топтамасы.
11. Интернет материалдары.

Оқушыға арналған әдебиеттер.

1. «Пайдалы кеңестер» журналының топтамасы.
2. «Алтын сандық» газетінің топтамасы
3. Интернет материалдары
4. «Табиғат тал бесігің» А Ж Құрманалин.
5. Энциклопедия
6. Қазақстан табиғаты 2014 ж Алматы баспасы Якушкин В
7. Кәсіпкерлік және бизнес негіздері
8. Білім беру жүйесіндегі менеджмент оқу құралы Алматы 2016ж Аганина К.Ж
9. Денсаулық журналы
10. Өзін-өзі тану 7 сынып Ж.Ж. Әкімбаева Е.Б, Е.Б. Бақаш Алматы 2017ж

№ 1 «31» тамыз 2023ж
Педкеңесте қаралды

Бекітемін
Қыналы НОББ мектебіннің
директоры Ж.К.Қалиева

Келісемін
Аудандық білім бөлімінің
басшысы м.а. Т.А.Саметеев

Тақырыбы :

Жаһандық құзыреттілік

8 класс

Орындады: Аноч А.Т.Канапин

Химия, биология пәнінің мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды: Молд Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Бөлек Г.Н.Бөлесина

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

8 сынып оқушыларына арналған "Жаһандық құзыреттілік" курсының Оқу бағдарламасы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

Курстың функциялары :«Жаһандық құзыреттіліктер» курсы білім алушылардың әлемдегі өз орнын анықтау үшін қажетті құндылық бағдарларын, коммуникативтік дағдыларын, әдептік нормалары мен мінез-құлық ұстанымдарын қалыптастыруға ықпал етеді.

Курстың мақсаты: Қаржылық сауаттылық туралы білімдері кеңейіп, сауаттылық неден басталатыны, еңбегі арқылы жетістікке жеткен адамдар туралы ақпарат жинақтап, отбасылық бюджетті қалай үнемдеуге болатыны туралы өмірмен байланысты білімдерін дамытады.

Курстың міндеттері:

- 1) білім алушыларды қазіргі заманның жаһандық сын-тегеуріндерімен таныстыру;
- 2) тұлғаның тұрақты даму мәдениетін қалыптастыру;
- 3) білім алушыларда жергілікті, өңірлік, ұлттық, жаһандық оқиғалар, олардың себептері мен салдарлары туралы талдамалық бағалау түсінігін дамыту;
- 4) эмпатия жағдайында басқа адамдардың қажеттіліктері мен құқықтарына тәрбиелеу;
- 5) мазмұнды және шығармашылық оқыту дағдыларын қалыптастыру

Күтілетін нәтижелер :тәжірибеде алған білімдерін; өзінің және басқаның жаңа идеяларын; сыни тұрғыдан бағалауды және ақпаратпен сенімді жұмыс істеуді; зерттеушілік, жобамен жұмыс жасау және волонтерлік жұмыс дағдыларын; тұрақты даму мүддесіндегі ашық, мейірімді қоғам құруға бағытталған білім мен дағдыларды қолданады.

Мазмұндық бөлім

Курс бағдарламасы білім алушылардың жас ерекшеліктері мен қызығушылықтарын ескере отырып әзірленген бес бөлімнен тұрады. Кең ауқымды дағдылар;әлеуметтік жауапкершілік;сыни, креативті және шығармашылық ойлау;өз білімі мен іс-әрекеті үшін жауапкершілік, басқаларға жанашырлық пен құрмет көрсету;салауатты өмір сүру дағдысы мен айналасындағы адамдардың әл-ауқатына ықпал ету;өмір бойы білім алу қажеттілігі;экстремистік, террористік діни топтар мен ағымдардың идеологиялары мен тәжірибесінің ықпалына қарсы иммунитет қалыптасады.

Нормативтік бөлім

«Парасаттылық және әдеп» юниті білім 3 сағат алушылардың бойында әдептілік, тілектестік, адалдық, толеранттылық, өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік, ұжымда жұмыс істей білу және мінез-құлық мәдениетінің жоғары стандарттарын білдіретін жеке қасиеттерін дамытуға ықпал етеді.

«Азаматтылық және патриотизм» юниті бқлім 3 сағат қазақстандық қоғамның бірдей кодын және мемлекеттілікті құрметтеуді, азаматтық ұстаным мен жауапкершілікті қалыптастыруды, адамдардың қоғамдағы өзара қарым-қатынасын, отбасындағы өзара көмекті, халықаралық сананы қалыптастыруды насихаттайды.

«Медиа және қаржылық сауаттылық» юнитінде 4 сағат медиакеңістік және қаржылық сауаттылықтың негізгі ұғымдарымен және заңдылықтарымен танысады. Қоғамда белсенді өмір сүріп, әлеуметтену үшін қажетті дағды түрлерін қарастырып, ақпаратты талдау, бағалауды дамытады. Білім алушылар ақпаратпен жұмыс істеуге, материалдарды бағалауға, талдауға, жалған мәлімет пен насихатты ажырата білуге үйренеді. Қаржылық сауаттылық туралы білімдері кеңейіп, сауаттылық неден басталатыны, еңбегі арқылы жетістікке жеткен адамдар туралы ақпарат жинақтап, отбасылық бюджетті қалай үнемдеуге болатыны туралы өмірмен байланысты білімдерін дамытады. Білім алушылар қаржылық сауаттылықты жеке қаржылық әл-ауқатқа жету құралы ретінде пайдалану арқылы әлемдік экономикалық кеңістікке кірігеді.

«Тіршілік қауіпсіздігі» юниті 4 сағат адам өмірі мен денсаулық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, даралықты, жеке өмірге қол сұқпау және құпиялық құқығын сақтауға, қорқыту мен зорлық-зомбылықтан қорғану, адам өмірін сақтап қалу жолдарымен танысуға бағытталған.

«Экологиялық мәдениет» юнитінде 3 сағат білім алушылар экологияның негізгі заңдылықтарымен танысады. Өз денсаулығына, айналасындағы адамдарға және табиғатқа жағымды көзқараста болып, ұқышпен қарауды үйренеді. Табиғатты пайдаланудың моральдық-құқықтық принциптерін сақтайды. Қоршаған ортаны қорғау іс-шараларын белсенді жүргізетін, биосферадағы байланыстарды бұзушыларға қарсы, сондай-ақ экологиялық санасы дамыған әлеуметтік-бағдарлы тұлғаны қалыптастырады.

Ақпараттық әдістемелік бөлім.

Қолданылатын әдістеме технология: Білім сапасын арттыруда жаңа технологияның тиімділігі ерекше. Бірі СТО, дамыта оқыту технологиялары. Сабақ беру барысында осы технологиялардың элементтерін пайдаланамын. Бұл технологиялар оқушылардың логикалық ойлау белсенділігін дамытады. Әрбір оқушы еліміздің болашақта өркендеп өсуіне үлесін қосатын жеке тұлға болып қалыптасуына ықпал ету.

8-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
Парасаттылық және әдеп				
1	«Елің үшін еңбек қыл, отыра берме бекерге» (Дулат Бабатайұлы)	1		
2	«Жақсымен жолдас болсаңыз, айырылмасқа серт етер» (Бұқар жырау)	1		
3	«Ендігі туған балалар, атаңның сөзін бұзбандар!» (Шортанбай Қанайұлы)	1		
Азаматтық және патриотизм				
4	Толеранттылық деген не?	1		
5	Біз – біртұтас халықпыз!	1		
6	Елім деп соққан жүрегім!	1		
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық				
7	Жинақтау. Қалта ақшасы	1		
8	Отбасылық шығындар	1		
9	Тұрғын үй несиесі. Ипотека	1		
10	Жинақ жасау түрлері	1		
Тіршілік қауіпсіздігі				
11	Жауапты мінез-құлық және инфекцияның алдын-алу	1		
12	Жеке басына қол сұқпаушылық құқығы	1		
13	Зорлық-зомбылыққа нөлдік төзімділік	1		
14	Жеке тұлғалықты сақтау құқығы Алғашқы көмек көрсету ережесі	1		
Экологиялық мәдениет				
15	Табиғатқа деген сүйіспеншілік	1		
16	Болашақта жер қандай болуы керек?	1		
17	Табиғи апаттар	1		

Мұғалімге арналған әдебиеттер тізімі.

1. <https://asu.edu.kz/> сайты. Парасаттылық мектебі.
2. <https://bilimdiler.kz/> сайты.
3. Ә.Табылдиев. «Тәрбие өрнектері» Алматы «Мектеп» 1989ж
4. Кенжеахметұлы С. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы,2006ж.
5. Халықтық педагогика - даналық мектебі. Аманова Ғ.Алматы,2012ж
6. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. «Білім туралы» заңы.
7. Өзін-өзі тану 8 класс Мұратқанова Р, Ізғұттынова Р.О, Алиев Б.Ш Алматы 2018ж
8. Энциклопедия.
9. Қазақтың тұрмысы мен мәдениеті. Кенжеахметұлы С
10. Парасат журналы топтамасы.
11. Интернет материалдары.

Оқушыға арналған әдебиеттер.

1. «Пайдалы кеңестер» журналының топтамасы.
2. «Алтын сандық» газетінің топтамасы
3. Интернет материалдары
4. «Табиғат тал бесігің» А Ж Құрманалин.
5. Энциклопедия
6. Қазақстан табиғаты 2014 ж Алматы баспасы Якушкин В
7. Кәсіпкерлік және бизнес негіздері
8. Білім беру жүйесіндегі менеджмент оқу құралы Алматы 2016ж Аганина К.Ж
9. Денсаулық журналы
10. Өзін-өзі тану 8 класс Мұратқанова Р, Ізғұттынова Р.О, Алиев Б.Ш Алматы 2018ж

№1 «31»тамыз 2023ж
Педкеңесте қаралды

Бекітемін
Қыназы Н.О.Б. мектеп
директоры Ж.К.Қалиева

Кешілетін
Аудандық білім бөлімінің
басшысы м.а. Г.А.Саметеев

Тақырыбы:
«Жаһандық құзыреттілік»
(Зайырлылық және дінтану негіздері)
9-класс

Орындады: С.К.Кеулимжаев

Тарих, география пәні мұғалімі

№1 хаттама 29 тамыз 2023 жыл

Ә/Б отырысында қаралды Ж.А.Жолдасова

Ә/Б жетекшісі

Тексерілді: Г.Н. Бөлесинова

Мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түсінік хат

«Зайырлылық және дінтану негіздері» пәнінің мәні және оның қазіргі қоғам қажеттілігі мен тұрақтылығының ғылыми тұғырнамасы ретіндегі өзектілігінен, қоғам тарихы, мәдениеті мен рухани құндылығын анықтайтын бастаулардан тұрады. Зайырлылық және дінтану негіздері жалпы орта білім жүйесіндегі әлеуметтік-гуманитарлық және қоғамтанулық білім алудың құрамдас бөлігі болып табылады.

Пәннің оқу мақсаты:

- 1) Білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аңсында тануға үйрету;
- 2) діни сенім бостандығы, әлемдік және дәстүрлі діндердің, жана діни қозғалыстардың тарихы мен қазіргі жай-күйі, теріс пиғылды діни ағымдар мен тыйым салынған діни ұйымдар туралы жан-жақты білімін қалыптастыру;
- 3) оқшыларды экстремизм, терроризм және діни радикализм идеологияларын қабылдамауға үйрету, рухани-адамгершілік құндылықтар негізінде толеранттылық қасиетке тәрбиелеу және олардың гуманистік дүниетанамын қалыптастыру;

Пәннің оқыту міндеттері:

- 1) білім алушыларға діннің мәні, тарихы және оның қазіргі қоғамдағы рөлі жөнінде жүйелі мәлімет беру;
- 2) зайырлылық ұстанымдарын мемлекеттік пен тәуелсіздіктің негізі ретінде таныта отырып, осы бағыттағы білімін қалыптастыру;
- 3) зайырлылық тұрғысынан діни сана, діни сенім, діни таным және діни тәжірибе негіздерін салыстыра білуді үйрету;
- 4) діннің дүниетанымдық, мәдениеттанымдық және адамгершілік мәнін түсіндіру;
- 5) экстремизм, терроризм, діни радикализм секілді жаһандық жағымсыз құбылыстардың теріс идеологияларының ұлттық қауіпсіздікке, зайырлылық ұстанымдарына, қоғам тұрақтылығына төндіретін қауіп-қатерін түсіндіре отырып, зайырлы мемлекет қағидаттарына құрмет сезімін тәрбиелеу;

Күтілетін нәтиже:

1. Дін оқуына, діни өмірге, әлемдік және дәстүрлі діндердің құрылымына, тәжірибесімен ерекшеліктеріне сипаттама бере алуы;
2. Әр түрлі діндердің рухани өмірінен хабардар болуы;
3. Діннің негізгі моралдық құндылықтарын түсіндіре алуы;
4. Діни оқулардың әр алуан әлемінен хабарадар болуы сияқты артықшылықтар көрініс табуы ти

Мазмұндық бөлім

Сабақтың тақырыбы, бөлімдері

Кіріспе

1. Зайырлылық және зайырлы мемлекет (3 сағат)

Пәннің мақсат-міндеттері. Зайырлы мемлекет туралы түсініктері қалыптасады.

Зайырлылық және зайырлы мемлекет ұғымы, мәні, сипаты

Зайырлы этика негіздері

Білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары

2. Дін – рухани мәдениет феномені (2 сағат)

Дін дегеніміз не, оның мәнін ұғынады. Діни ұғымдарды меңгереді. Олардың әлеуметтік мәні мен маңызын таниды.

Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы, жіктелуі мен түрлері

Дінтану ғылымының қалыптасуы мен дамуы, негізгі діни ұғымдар

3. Ежелгі діни сенім түрлері және ұлттық діндер (3 сағат)

Ежелгі діндер сипаты, көне наным-сенімдер туралы ақпарат алмасады.

Көне діни сенімдер

Үнді және Қытай діндері

Тәңірлік. Ежелгі Месокотамия діндері Иудейлік. Тонах пен Галмуд

4. Әлемдік діндер (10 сағат)

Әлемдік дін түрлері, олардың сипаты, қалыптасу негіздерімен танысады. Қоғам тұрақтылығына төндіретін қауіп – қатерін түсінеді, ұғынады.

Әлемдік діндер. Буддизм

Христиан діні: діни ілімнің негіздері, тарихы

Исус Христос және інжіл

Христиан дінінің негізгі бағыттары

Қазіргі заманғы христиан діні

Ислам: діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері

Қасиетті кітап-Құран. Мұхаммед Пайғамбар

Ислам дініндегі бағыттар. Шариах

Ханафа құқықтық мектебінің ерекшеліктері, сопылық танымдық мектебі

Ислам, ғылым және мәдениет

5. Қазақстандағы діндер (8 сағат)

Қазақ еліндегі ислам дінінің таралуы, қазақ мемлекетінің қалыптасуындағы исламның ролін таниды. Сопылық ілімнің негізін салушылар туралы ақпарат алады.

Қазақстандағы діндер. Исламның Қазақстанда таралуы. Қожа Ахмет Иасауидің діни философиясы

Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Исламның ролі

XX ғасырдағы және қазіргі кезеңдегі Қазақстандағы Ислам

Қазіргі Христиан дінінің таралуы. Қазақстандағы православия шіркеуі

Қазақстандағы католицизм және протестантизм

Қазақстандағы Ислам мәдениеті. Қазақстандағы Исламдық сәулет өнері

Әл-Фараби, Ж. Баласағұн, М. Қашқари, А. Иүгінеки, Х. Сығанақидің философиясы,

ағартушылық және діни көзқарастары

XIX ғасырдағы дін ғұламалары. Абай мен Шәкәрімнің мұралары

6. Жаңа діни қозғалыстар (6 сағат)

Жаңа діни қозғалыстар сипаты, ерекшеліктері туралы мағлұмат алады. Тыйым салынған діндер, олардың зардабы туралы ақпарат алмасады.

Жаңа діни қозғалыстар

Теріс пиғылды діни ағымдар

Діни экстремизм мен терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке қатері

Қазақстан дінаралық келісім аумағы

Қазақстан - дінаралық келісім елі

ҚР-сы Дін туралы заңнамасы

Қазіргі Қазақстандағы дінаралық татулық пен дінаралық келісім тұғырнамасы

ҚР-сы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың ҚР-да және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты (1 сағат)

ҚР-сы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың ҚР-да және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты

Нормативті бөлім
(Аптасына- 1 сағат, барлығы -34 сағат)

р/с	Сабақ тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Негізгі мазмұны
1	Кіріспе	1		«Зайырлылық және дінтану пәнінің негіздері» пәнінің мәні
2	Зайырлылық және зайырлы мемлекет: ұғымы, мәні, сипаты	1		Зайырлылық және зайырлы мемлекет: ұғымы, мәні, сипаты, түсінігі.
3	Зайырлы мемлекет және дін	1		ҚР-сы Конституциясындағы зайырлылық анықтамасы. Қазақстанның «Діни қызмет және діни бірлестіктер» туралы заңы
4	Білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары	1		Білім жүйесіндегі діни білім беру мәселелері. ҚР-ның «Білім туралы» Заңы
5	Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы, шығу тегі, жіктелуі мен түрлері	1		Дін деген не? Ол қашан пайда болды? Дінді қалай танимыз? Діндер қалай жіктеледі?
6	Дінтану ғылымының қалыптасуы мен дамуы Негізгі діни ұғымдар	1		Дінтану ғылымы. Діннің пайда болуы жайлы ғалымдар тұжырымдамасы
7	Көне наным-сенім нысандары және ұлттық діндер	1		Тотемизм, анимизм, фетишизм, магия, ежелгі Египеттегі, Грекиядағы, Римдегі діндер
8	Үнді және Қытай діндері Иудаизм	1		Веда, Каста, брахмандық кезең, джайнизм, Конфуцийдің ілімі. Дао ілімі. Жапониялық Синто ілімі. Танах пен Талмуд
9	Ежелгі түркі дүниетанымындағы тәңірліктің орны	1		Ежелгі түркілердің көне діні. Эсхатология. Шамандық. Ежелгі Месопотамия діндері. Заратуштра діні.
10	Буддизм	1		Будда діні. Діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу аймақтары
11	Христиан діні: діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері	1		Христиан дінінің пайда болуы. Христиан ілімі төңірегіндегі мәселелер
12	Исус Христос және інжіл	1		Исус Христос. Христиандардың қасиетті кітабы.
13	Христиан дінінің негізгі бағыттары	1		Православие. Католицизм. Протестантизм. М. Лютер идеясы. Анигликандық. Баптизм. Кальвинизм. Адвентизм
14	Қазіргі заманғы христиан діні	1		Қазіргі заманғы христиандық. Миссионерлер. Христиандық діни мерекелер
15	Ислам: діни ілімнің негіздері, тарихы, тәжірибесі және	1		Ислам дінінің қалыптасуы, таралуы. Ислам дінін тарату

	таралу өңірлері			жолындағы саяси оқиғалар.Ислам діні ережелерінің қалыптастуы.Хижра.Сахаба.Мүшрік
16	Мұхамед Пайғамбар	1		Қасиетті кітап- Құран.Мұсылманның бес парызы. Хижра.Сахаба.Мүшрік.
17	Ислам дініндегі бағыттар	1		Исламның негізгі бағыттары.Сунниттер мен шииттер.Мұсылман құқығының негізгі ұстанымдары.Шариғат.Мазхаб.
18	Сопылық танымдық мектебі	1		Сопылық мектептің негізгі ұстанымдары.Сопылық мектеп, жол.
19	Ислам, ғылым және мәдениет	1		Исламның ғылым мен өркениет тарихындағы орны.Исламның Батыс мәдениетінің дамуына ықпалы.
20	Исламның қазақ жерінде таралуы	1		Исламның қазақ жеріне таралуының алғышарттары. Қарахан мемлекетіндегі мұсылмандық.
21	Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы исламның рөлі	1		Қазақтар арасында Ханафи құқықтық нормаларының таралуы. Би-қазылардың діни-құқықтық нормаларды қалыптастырудағы орны.
22	XX ғасырдағы және қазіргі кезеңдегі ислам.	1		XX ғасырдағы және қазіргі кездегі ислам.Патша үкіметі тұсындағы діни ахуал.Кеңестік кезеңде дінге бет бұру мәселесі.
23	Қазақстандағы христиан діні	1		Қазақ жеріндегі христиандық.Қазақстандағы православие.
24	Қазақстандағы христиан мәдениеті	1		Христиан сәулет өнерінің құрылыстары.Христиан мәдениетінің белгілері.
25	Қазақстандағы Ислам мәдениеті	1		Ортағасырлардағы ғылым-білімнің дамуы. Ислам мәдениетінің ескерткіштері.Медреселер мен кесенелер
26	Әл-Фараби,Қ.А.Иасауи,Ж.Баласағұн,М.Қашқари,Х.Сығнақидің діни-философиялық-ағартушылық және моральдік көзқарастары.	1		Әл-Фараби,Қ.А.Иасауи,Ж.Баласағұн,М.Қашқари,Х.Сығнақидің шығармалары мен діни философиясы. Хикмет ілімі.
27	XIX-XX ғасырдағы дін ғұламалары	1		Абай мен Шәкәрім діни мұралары. Ы.Алтынсарин, М.Ж.Көпейұлы,М.Сұлтанқожаұлы: дін мен оқу-ағарту
28	Жаңа діни қозғалыстар туралы түсінік, сипаты және ерекшеліктері	1		Жаңа діни қозғалыстар мен дәстүрлі діндер: танымдық, психологиялық және болмыстық қайшылықтар. Діни ағымдар. Діни бірлестікке қатысты заңдар: ҚР-ның «Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы»(2011 жыл)
29	Теріс піғылды діни ағымдар,	1		Діни сарындағы жат діни ұйымдар мен

	олардың белгілері және зардабы.			олардың негізгі белгілері. Теріс пиғылдыдіні ұйымдар құрсауына тән белгілер.
30	Экстремизм және лаңкестік	1		Ұғымы, шығу негіздері мен көріністері. Экстремизм мен лаңкестіктің ұлттық қауіпсіздікке қатері. Қазақстанда қызметіне тыйым салынан діни ұйымдар мен бірлестіктер.
31	ҚР-ның Дін туралы Заңнамасы	1		Зайырлылық- мемлекеттік жүйенің және ұлттық қауіпсіздіктің тұғыры. ҚР-ның Дін туралы Заңнамасы.
32	Діни сенім бостандығы туралы түсінік.	1		Діни сенім бостандығы туралы түсінік.Қазақстандағы діни ахуал. Шетелдердегі діни сенім бостандығы
33	Қазіргі Қазақстандағы дінаралық татулық пен келісім тұғырнамасы	1		Қазақстандағы дінаралық татулық.Дінаралық сұхбат- қоғамдағы түсінісіікиің бастауы. Толеранттылық пен өзара түсіністік.
34	ҚР-ның Президенті Н.Ә.Назарбаевтың ҚР-да және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты	1		Әлемдік және дәстүрлі дін көшбасшыларының съезі.

Ақпараттық – әдістемелік бөлім

Қазіргі қоғамдағы өзекті мәселелердің бірі- дін және діни экстремизм. Қоғамда болып жатқан теріс ағымдар туралы оқушы білімін молайтуда бұл таңдау курсының маңызы зор.

«Дінтану» курсының бағдарламасы негізінде оқушылар дінге қатысты ұғымдар, әлемдік діндер және Ислам діні оның қоғамдағы рөлі туралы ақпараттар алып, білімдерін молайтады.

Осыған орай курс барысында оқушылардың ізденімпаздық, шығармашылық қабілеттерін арттыра отырып олардың үлкен жауапкершілікпен жұмыс жасауына жағдай жасаймын. Курс барысында оқушылармен бірге оң нәтижелерге жету жолында түрлі ресурс көздерінен ақпарат жинауға бағыттаймын. Оқушыларға дұрыс бағыт-бағдар бере отырып, белсенді оқу стратегияларын қолданамын.

Пікірлесу (дебат, дөңгелек үстел т.б)
Топтық, жұптық жұмыстар;
зерттеу әдістері;
талдау, жинақтау ;
шығармашылық әдістер;

Сонымен қатар белсенді оқу стратегияларынан ыстық орындық, маңыздылық аймағы, қос диаграмма, торлы диаграмма сынды жұмыстарды орындата отырып, оқушылардың белсенді жұмыс жасау әрекеттерін қалыптастырамын.

Пайдаланылған әдебиеттер

Мұғалімге арналған әдебиеттер:

- 1.»Дінтану негіздері» типтік оқу бағдарламасы
- 2.Шәкәрім Құдайбердіұлы «Үш анық» Алматы-1991
- 3.Орынбеков М.С. Ежелгі қазақтың дүниетанымы Алматы-1996 ж
- 4.Айтбаев О Дінтану Қарағанда -2010ж
- 5.Ғабдуллин Б, Шоқан , Ыбырай және Абай дін туралы Алматы-1998
- 6.Құран Кәрім Алматы,1991 ж
- 7.Уәлиханов Ш Таңдамалы – Алматы, 1984 ж
- 8.ҚР-ның Конституциясы –Астана,2009
- 9.Дін және заман
- 10.Әбсаттар қажы Дербісәлі «Ислам және заман»Алматы-Дәуір, 2003 ж
- 11.Ғарифолла Есім Хакім Абай (даналық дүниетанымы)Алматы-Атамұра

Оқушыға арналған әдебиеттер:

1. Шәкәрім Құдайбердіұлы «Үш анық» Алматы-1991
2. «Діни сенім бостандығы мен бірлестіктер туралы» ҚР-ның Заңы
3. Әбсаттар қажы Дербісәлі «Ислам және заман»Алматы-Дәуір, 2003 ж
4. Ғарифолла Есім Хакім Абай (даналық дүниетанымы)Алматы-Атамұра
5. Ғабдуллин Б, Шоқан , Ыбырай және Абай дін туралы Алматы-1998
6. Орынбеков М.С. Ежелгі қазақтың дүниетанымы Алматы-1996 ж